

Kuratorium Oświaty w Lublinie

.....
Imię i nazwisko ucznia

.....
Pełna nazwa szkoły

Liczba punktów

KONKURS BIOLOGICZNY DLA UCZNIÓW GIMNAZJUM

**ZESTAW ZADAŃ KONKURSOWYCH Z BIOLOGII
ROK SZKOLNY 2018/2019**

ETAP DRUGI

Instrukcja dla ucznia

1. Zestaw konkursowy zawiera 20 zadań.
2. Przed rozpoczęciem pracy sprawdź, czy zestaw zadań jest kompletny.
Jeżeli zauważysz usterki, zgłoś je Komisji Konkursowej.
3. Zadania czytaj uważnie i ze zrozumieniem.
4. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem.
Rozwiązania zapisane ołówkiem nie będą oceniane.
5. W nawiasach obok numerów zadań podano liczbę punktów możliwych do uzyskania za dane zadanie.
6. Nie używaj korektora.

Czas pracy:
90 minut

Liczba punktów
możliwych
do uzyskania: 40.
Do następnego
etapu przejdziesz,
gdy uzyskasz co
najmniej 36
punktów.

**Pracuj samodzielnie.
POWODZENIA!**

Zatwierdzam

Przewodnicząca
Wojewódzkiej Komisji Konkursowej
Ewa Zakościelna
mgr Ewa Zakościelna

Kurator Oświaty
w Lublinie
Teresa Misiuk
mgr Teresa Misiuk

Zadanie 1. (3 p.)

W komórkach występują różnego rodzaju związki chemiczne, zarówno organiczne, jak i nieorganiczne. Związki te posiadają szereg właściwości, od których zależy funkcjonowanie organizmów. Oceń prawdziwość zdań, wpisując w drugą kolumnę literę **P** (zdanie prawdziwe) lub **F** (zdanie fałszywe).

Cząsteczka kwasu DNA zbudowana jest z jednostek zwanych nukleotydami. W skład nukleotydu wchodzi cząsteczka pięciowęglowego cukru deoksyrybozy.	
Woda stanowi środowisko reakcji biochemicznych; jest ich substratem (utlenianie biologiczne) lub produktem (reakcje hydrolizy).	
Kurczenie się komórek mięśniowych jest możliwe dzięki obecności białek kurczliwych.	
Obecny w solach mineralnych wapń należy do pierwiastków, których zawartość w osoczu krwi powinna być na stałym poziomie.	
W naturalnej diecie człowieka białko jest niezbędnym składnikiem, ponieważ stanowi jedyne źródło przyswajalnego fosforu.	

pkt

Zadanie 2. (1 p.)

Uczniowie uzyskali wartość powiększenia 400x podczas obserwacji trwałego preparatu mikroskopowego. Dokończ poniższe zdanie.

Użyli więc

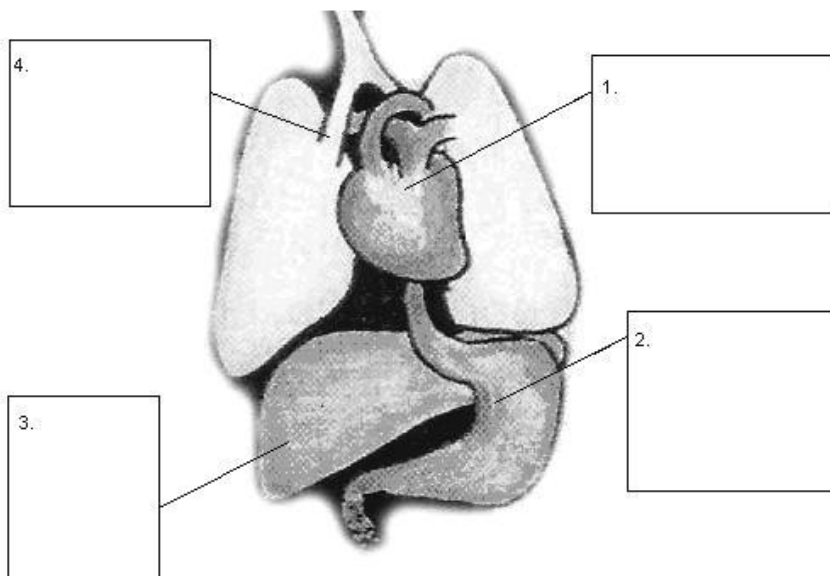
- a) okularu 10x i obiektywu 30x.
- b) okularu 10x i obiektywu 40x.
- c) okularu 40x i obiektywu 100x.
- d) okularu 1x i obiektywu 40x.

pkt

Zadanie 3. (3 p.)

Wykonaj zadania od A do C.

A. Wpisz w ramki właściwe nazwy narządów zaznaczonych na schemacie.

B. Podaj jedną **zależność** między dwoma wybranymi przez siebie powyższymi narządami i właściwie ją wyjaśnij.

.....
.....
.....
.....

C. Wybierz poprawne zakończenie zdania.

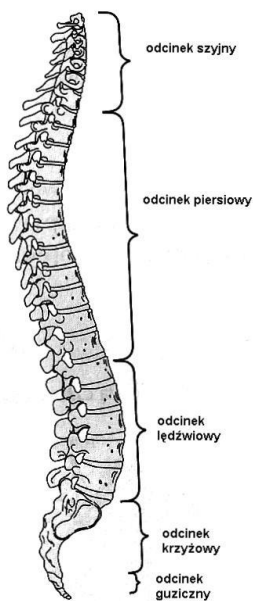
Podczas skurczu przedsionków narządu o numerze 1

- a) otwarte są zastawki półksiężycowate.
- b) otwarta jest zastawka dwudzielna, zamknięta jest zastawka trójdzielna.
- c) otwarte są zastawki przedsionkowo-komorowe dwudzielna i trójdzielna.
- d) otwarta jest zastawka trójdzielna, zamknięta jest zastawka dwudzielna.

pkt

Zadanie 4. (2 p.)

Rysunek przedstawia **łukowate krzywizny kręgosłupa**. Wykonaj zadania A – B wykorzystując go.

A. Nazwij dwa odcinki kręgosłupa, których krzywizny nazywane są kifożami.

B. Nazwij dwa odcinki kręgosłupa, których krzywizny nazywane są lordozami.

pkt

Zadanie 5. (1 p.)

Wynik, którego z podanych opisów badania moczu, powinien lekarza zaniepokoić. Wybierz dwa spośród podanych.

- a) brak białka w moczu, ponieważ może świadczyć o niedożywieniu,
- b) obecność białka w moczu, ponieważ może świadczyć o stanie zapalnym nerek,
- c) obecność pojedynczych erytrocytów, ponieważ może świadczyć o krwawieniu z układu moczowego,
- d) obecność pojedynczych leukocytów, ponieważ może świadczyć o infekcji układu moczowego,
- e) obecność glukozy, ponieważ może świadczyć o zaburzeniach pracy trzustki.

pkt

Zadanie 6. (1 p.)

Zaznacz znakiem **X** trzy właściwe przykłady działań profilaktycznych, zmniejszających ryzyko zachorowania na czerniaka skóry u ludzi.

Podanie szczepionki ochronnej.	
Stosowanie kremów z filtrami UV (które zatrzymują promienie UV).	
Zamiast opalania się w godzinach najsilniejszego nasłonecznienia korzystanie z solarium.	
Noszenie okularów przeciwsłonecznych.	
Regularna kontrola znamion skórnych u lekarza.	

pkt

Zadanie 7. (3 p.)

Przyporządkuj witaminom schorzenia (wybierz właściwe z ramki), które wywołane są ich brakiem lub niedoborem. W dwóch przypadkach będą po dwa schorzenia.

A	B ₁	B ₁₂	B ₆	C

1	Szkorbut	2	„kurza ślepotą” – niewidzenie barw o zmroku
3	stany zapalne skóry	5	nieprawidłowe funkcjonowanie układu nerwowego
4	Niedokrwistość	6	zaburzenia rozwoju płodu
7	Krzywica		

pkt

Zadanie 8. (3 p.)

Przyporządkuj funkcje 1 -3 do poniższych procesów. Wybierz je ramki.

Usuwanie niewchłoniętych i niestrawionych składników pokarmu.	
Usuwanie z organizmu zbędnych i toksycznych produktów przemian chemicznych.	
Uwalnianie enzymów uczestniczących w trawieniu pokarmów.	
Opróżnianie pęcherza moczowego z moczu.	
Pozbywanie się z układu krążenia nadmiaru wody i soli mineralnych.	

1. wydalanie	2. wydzielanie	3. defekacja
--------------	----------------	--------------

pkt

Zadanie 9. (4 p.)

Jeden z najczęściej spotykanych nicieni pasożytujących w przewodzie pokarmowym człowieka przechodzi rozwój złożony, który przebiega bez zmiany żywiciela. Człowiek, który ulega zarażeniu jajami pasożyta jest najpierw jego żywicielem pośrednim, a następnie ostatecznym. Jest to pasożyt niebezpieczny dla zdrowia i nawet dla życia pacjenta, ponieważ larwy dla swego przeobrażenia potrzebują tlenu i odbywają wędrówkę po organizmie człowieka.

A. Podaj nazwę tego pasożyta.

B. Uporządkuj etapy cyklu rozwojowego pasożyta wpisując pozostałe litery w ramki w odpowiedniej kolejności.

G						D
---	--	--	--	--	--	---

- A. połknięte larwy w jelicie osiągają dojrzałość płciową,
- B. larwy wraz z krwią transportowane są do wątroby i serca,
- C. larwy przebijają ścianę jelita i dostają się do krwioobiegu,
- D. w jelicie żywiciela dochodzi do kopulacji samca i samicy,
- E. larwy przez oskrzela i tchawicę trafiają do gardła osoby zarażonej,
- F. larwy wraz z krwią dostają się do płuc, gdzie przechodzą linienia,
- G. z połkniętych jaj inwazyjnych, w jelicie wykluwają się larwy,

pkt

Zadanie 10. (2 p.)

Przyporządkuj wybranym **procesom** właściwe struktury przewodu pokarmowego oraz ustal **ich** kolejność od 1 do 4.

Procesy	1.Początek trawienia białek.	2.Początek trawienia węglowodanów.	3.Intensywne trawienie tłuszczów.	4.Wchłanianie wody.
Narządy				
Kolejność				

wątroba	jama ustna	przełyk	jelito cienkie
żołądek	trzustka	jelito grube	woreczek żółciowy

pkt

Zadanie 11. (1 p.)

Wybierz poprawne zakończenie zdania.

W organizmie człowieka funkcję wydzielania wewnętrznego i jednocześnie wydzielania zewnętrznego pełni

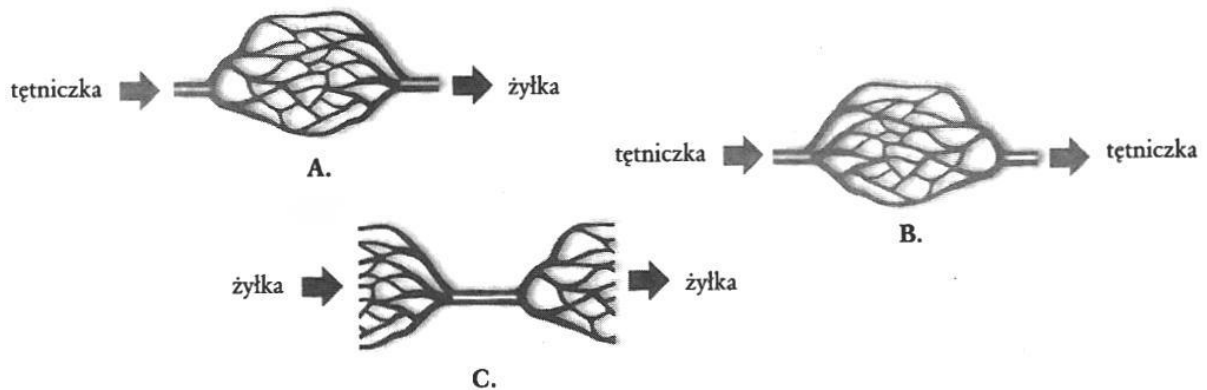
- a) tarczyca.
- b) wątroba.
- c) dwunastnica.
- d) trzustka.

pkt

Zadanie 12. (3 p.)

Na rysunku schematycznym przedstawiono różne typy sieci naczyń krwionośnych włosowatych. Uzupełnij tabelę wpisując nazwy miejsc w układzie krążenia, gdzie występują.

A	
B	
C	

https://www.google.ie/search?q=zadanie+uk%C5%82ad+naczn+dziwny&tbm=isch&source=iu&ictx=1&fir=ojxtUz4_RWjZM%253A%252CYFTTAGAEv0ViFM%252C_&usq=A14_kSYM0pJjGUrmgAYSpWIFp4ZrIGZiw&sa=X&ved=2ahUKEwic8vD23KveAhXqBeAKHSysBMcQ9Q9EwBXoECAIQDg#imgre=ojxtUz4_RWjZM

pkt

Zadanie 13. (2 p.)

Dokończ poniższe zdanie, zaznaczając znakiem **X** **cztery właściwe** funkcje enzymów.

Enzymy odgrywają istotną rolę w metabolizmie, ponieważ:

- zapoczątkowują wszystkie reakcje chemiczne w organizmie	
- opóźniają tempo przebiegu większości reakcji chemicznych w komórkach	
- przyspieszają tempo przebiegu większości reakcji chemicznych w komórkach	
- zmniejszają zużycie energii podczas reakcji	
- zwiększają zużycie energii podczas reakcji	
- wielokrotnie działają na substraty tego samego rodzaju.	

pkt

Zadanie 14. (2 p.)

Wdech jest fazą czynną procesu napełnienia się płuc powietrzem.

Zaznacz znakiem **X** **cztery właściwe czynności**, które zachodzą podczas wdechu.

przepona kurczy się	
przepona unosi się	
żebra unoszą się	
zmniejsza się objętości płuc	
zwiększa się objętości płuc	
kurczą się mięśnie międzyżebrowe	

pkt

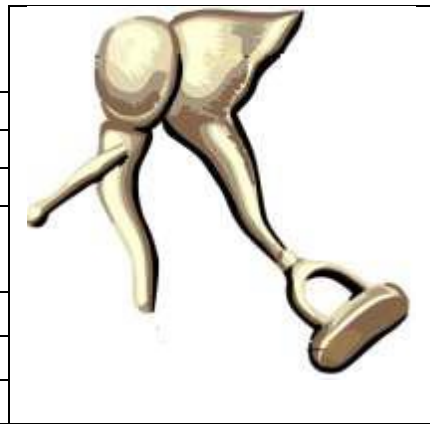
Zadanie 15. (2 p.)

Na schematycznym rysunku przedstawiono pewną strukturę obecną w uchu człowieka.

Wykonaj zadania A – B.

A. Podaj nazwy elementów wchodzących w skład przedstawionej struktury.

1	
2	
3	

B. Zaznacz znakiem X część ucha, w której znajduje się ta struktura.

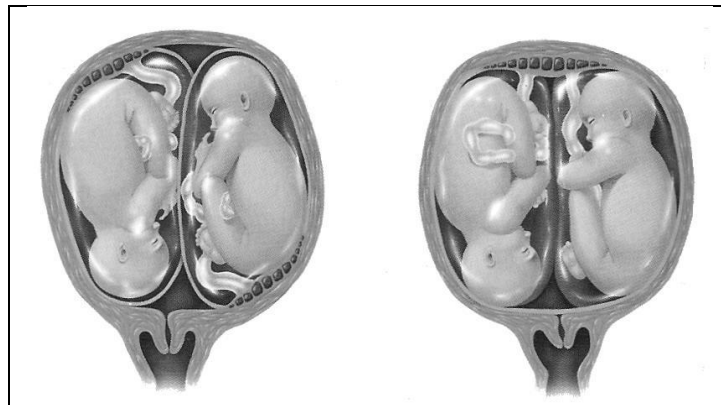
☐	ucho zewnętrzne
☐	ucho środkowe
☐	ucho wewnętrzne

https://www.google.ie/search?q=kosteczki+s%C5%82uchowe+obrazy&tbn=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=2ahUKEwiXusb4_a_eAhXQVsAKHRTmD2UQsAR6BqFEAE&biw=1266&bih=637#imgrc=8MTPmDyFTppLAM:

pkt

Zadanie 16. (2 p.)

Zaznacz numerem 1 rysunek, który przedstawia bliźnięta jednojajowe, a numerem 2 rysunek, który przedstawia bliźnięta dwujajowe oraz nazwij narząd, który pozwolił Ci je rozpoznać.

https://www.google.ie/search?biw=1266&bih=637&tbn=isch&sa=1&ej=GUTZW7iGBoqKaAbv1aXcCQ&q=bliznieta+dwujajowe++jednojajowe+&coq=bliznieta+dwujajowe++jednojajowe+&gs_l=img_12_42770.45915.0.4.8654.20.20.0.0.0.47.825.20.20.0...0...lc.1.64.img.0.0.0...0.OomLhig9_YY#imgrc=JTGp6j0FBcx9M:

Narząd -

pkt

Zadanie 17. (1 p.)

Odruchy są to automatyczne reakcje organizmu na różnego rodzaju bodźce.

Określ rodzaj odruchów wymienionych w tabeli. Wpisz literę B, w przypadku odruchu bezwarunkowego lub literę W, w przypadku odruchu warunkowego.

Wydzielanie śliny po dotknięciu języka.	
Cofanie ręki po ukłuciu igłą.	
Wydzielanie śliny na widok ciastka.	

pkt

Zadanie 18. (2 p.)

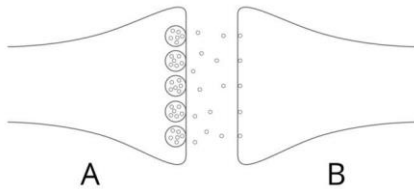
Układ nerwowy zbudowany jest z tkanki nerwowej, której podstawowym elementem budowy jest komórka nerwowa, której rysunek znajduje się poniżej. Wykonaj zadania A – B.

A. Nazwij elementy od A do D.

<https://www.google.pl/search?q=kom%C3%B3rka+nerwowa&hl=en-IE&tbn=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=2ahUKEwijs6-2areAhVj8AKHUBwCIEQsAR6BAgGEAE&biw=1270&bih=460#imgre=vsatITso6qnDZM>

B. Dokończ zdanie, tak by poprawnie opisywało działanie synapsy. Zaznacz odpowiedź A, B, C lub D oraz wybierz uzasadnienie spośród 1- 4.

Impuls zostaje przekazany		ponieważ w błonie komórki
A. z komórki A do komórki B,		1. B znajdują się receptory dla neuroprzekaźnika.
B. z komórki B do komórki A,		2. A znajdują się receptory dla neuroprzekaźnika.
C. z komórki A do komórki B		3. A uwalniany jest neuroprzekaźnik.
D. z komórki B do komórki A		4. B uwalniany jest neuroprzekaźnik.

pkt

Zadanie 19. (1 p.)

Ustal kolejność etapów krzepnięcia krwi, wpisując cyfry od 1 do 4 .

Fibrynogen w osoczu przekształca się pod wpływem trombiny w nitkowatą fibrynę.	
Rana zostaje zamknięta przez powstający skrzep.	
Z płytek krwi uwalnia się substancja inicjująca powstawanie trombiny.	
Naczynie krwionośne zostaje uszkodzone.	

pkt

Zadanie 20. (1 p.)

Uczniowie przeprowadzili doświadczenie. Położyli na jedno szkiełko podstawowe mały skrawek bulwy ziemniaka, a na drugie szczyptę skrobi ziemniaczanej, następnie dodali kilka kropeł płynu Lugola, w obu przypadkach. Poniżej znajduje się ich karta pracy. Sformułuj i zapisz problem badawczy (PB), hipotezę (H) i wniosek (W).

PB	
H	
W	

pkt

